BESCHIKKING VAN HET HOF (Zesde kamer)

7 juli 2016*

„Hogere voorziening — Artikel 181 van het Reglement voor de procesvoering van het Hof — Mededinging — Mededingingsregelingen — Europese markt van spanstaal — Geldboeten — Beoordeling van de draagkracht — Richtsnoeren voor de berekening van de geldboeten van 2006 — Volledige rechtsmacht — Inaanmerkingneming van feiten die zich na het litigieuze besluit hebben voorgedaan — Evenredigheidsbeginsel en beginsel van gelijke behandeling — Recht op effectieve rechterlijke bescherming”

In zaak C-523/15 P,

betreffende een hogere voorziening krachtens artikel 56 van het Statuut van het Hof van Justitie van de Europese Unie, ingesteld op 28 september 2015,

Westfälische Drahtindustrie GmbH, gevestigd te Hamm (Duitsland),

Westfälische Drahtindustrie Verwaltungsgesellschaft mbH & Co. KG, gevestigd te Hamm,

Pampus Industriebeteiligungen GmbH & Co. KG, gevestigd te Iserlohn (Duitsland),

vertegenwoordigd door C. Stadler, Rechtsanwalt,

rekwirantes,

andere partij in de procedure:

Europese Commissie, vertegenwoordigd door V. Bottka, H. Leupold en G. Meessen als gemachtigden, domicilie gekozen hebbende te Luxemburg,

verweerster in eerste aanleg,

geeft

HET HOF (Zesde kamer),

samengesteld als volgt: A. Arabadjiev, kamerpresident, J.-C. Bonichot en E. Regan (rapporteur), rechters,

advocaat-generaal: J. Kokott,

griffier: A. Calot Escobar,

* Procestaal: Duits.

gelet op de beslissing, de advocaat-generaal gehoord, om bij met redenen omklede beschikking uitspraak te doen overeenkomstig artikel 181 van het Reglement voor de procesvoering van het Hof,

de navolgende

Beschikking

1 De hogere voorziening van Westfälische Drahtindustrie GmbH (hierna: „WDI"), Westfälische Drahtindustrie Verwaltungsgesellschaft mbH & Co. KG (hierna: „WDV") en Pampus Industriebeteiligungen GmbH & Co. KG (hierna: „Pampus") strekt tot vernietiging van het arrest van het Gerecht van de Europese Unie van 15 juli 2015, Westfälische Drahtindustrie e.a./Commissie (T-393/10, hierna: „bestreden arrest", EU:T:2015:515), waarbij dit hun beroepen heeft verworpen strekkende tot nietigverklaring en herziening van besluit C(2010) 4387 definitief van de Commissie van 30 juni 2010 inzake een procedure op grond van artikel 101 VWEU en artikel 53 van de EER-Overeenkomst (zaak COMP/38344 – Spanstaal), zoals gewijzigd bij besluit C(2010) 6676 definitief van de Commissie van 30 september 2010 en bij besluit C(2011) 2269 definitief van de Commissie van 4 april 2011 (hierna: „litigieus besluit"), en tot nietigverklaring van de brief van de directeur-generaal van het directoraat-generaal Concurrentie van de Commissie van 14 februari 2011 (hierna: „brief van 14 februari 2011").

Toepasselijke bepalingen

2 In artikel 23, lid 2, van verordening (EG) nr. 1/2003 van de Raad van 16 december 2002 betreffende de uitvoering van de mededingingsregels van de artikelen [101 VWEU] en [102 VWEU] (PB 2003, L 1, blz. 1), is het volgende bepaald:

„De Commissie kan bij beschikking geldboetes opleggen aan ondernemingen en ondernemersverenigingen wanneer zij opzettelijk of uit onachtzaamheid:

a) inbreuk maken op artikel [101 VWEU] of artikel [102 VWEU] [...]

[...]"

3 Artikel 31 van deze verordening luidt:

„Het Hof van Justitie heeft volledige rechtsmacht ter zake van beroep tegen beschikkingen van de Commissie waarin een geldboete of een dwangsom wordt vastgesteld. Het kan de opgelegde geldboete of dwangsom intrekken, verlagen of verhogen."

4 Punt 35 van de richtsnoeren voor de berekening van geldboeten die uit hoofde van artikel 23, lid 2, onder a), van verordening nr. 1/2003 worden opgelegd (PB 2006, C 210, blz. 2; hierna: „richtsnoeren van 2006"), met het opschrift „Vermogen om te betalen", is als volgt verwoord:

„In uitzonderlijke omstandigheden kan de Commissie op verzoek, in een bijzondere sociale en economische context, rekening houden met het onvermogen van een onderneming om te betalen. Een verlaging van de boete in dit verband zal echter nooit uitsluitend op basis van een ongunstige of deficitaire financiële positie worden toegekend. Een verlaging kan slechts worden toegekend indien wordt aangetoond aan de hand van objectief bewijs dat het opleggen van een boete onder de in de onderhavige richtsnoeren vastgestelde voorwaarden, de levensvatbaarheid van de betrokken onderneming onherroepelijk in gevaar zou brengen en haar activa volledig van hun waarde zou beroven."

Voorgeschiedenis van het geding

5 De sector waarop de onderhavige zaak betrekking heeft, is die van het spanstaal. Dit begrip wordt gebruikt ter aanduiding van metaaldraden en -strengen en met name staal bestemd voor voorgespannen beton dat wordt gebruikt voor de vervaardiging van balkonelementen, funderingspalen of buizen en staal voor nagespannen beton dat wordt gebruikt in de civiele bouw, ondergrondse bouwwerken en bruggenbouw.

6 WDI, voorheen Klöckner Draht GmbH genoemd, is een Duitse onderneming uit de staalsector die onder meer spanstaal produceert. Sinds 3 september 1987 wordt WDI voor 98 % gehouden door WDV, die op haar beurt voor twee derde door Pampus wordt gehouden sinds 1 juli 1997.

7 Op 19 en 20 september 2002 heeft de Commissie, na ontvangst van inlichtingen van het Bundeskartellamt (Duitse federale mededingingsautoriteit) en van een spanstaalfabrikant over een inbreuk op artikel 101 VWEU, inspecties verricht in de bedrijfsruimten van meerdere ondernemingen.

8 Na afloop van haar onderzoek en na afwijzing van het clementieverzoek van WDI heeft de Commissie op 30 september 2008 een mededeling van punten van bezwaar vastgesteld die gericht was tot meerdere vennootschappen, waaronder rekwirantes. Alle adressaten van deze mededeling van punten van bezwaar hebben in antwoord op de bezwaren van de Commissie schriftelijke opmerkingen ingediend. Op 11 en 12 februari 2009 is een hoorzitting gehouden, waaraan rekwirantes hebben deelgenomen.

9 Veertien ondernemingen, waaronder rekwirantes, hebben ook hun onvermogen om te betalen in de zin van punt 35 van de richtsnoeren van 2006 aangevoerd. Zij hebben ter ondersteuning van hun verzoek bewijs overgelegd.

10 Bij het litigieuze besluit heeft de Commissie geoordeeld dat meerdere leveranciers van spanstaal inbreuk hadden gemaakt op artikel 101, lid 1, VWEU en, vanaf 1 januari 1994, op artikel 53, lid 1, van de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte van 2 mei 1992 (PB 1994, L 1, blz. 3), door in de periode van 1 januari 1984 tot 19 september 2002 deel te nemen aan een mededingingsregeling op Europees alsook nationaal en regionaal niveau. De Commissie was van oordeel dat Klöckner Draht, later WDI, gedurende deze hele periode direct aan deze inbreuk had deelgenomen. De Commissie heeft ook de heer Pampus, als bestuurder van Pampus en WDI, verweten dat hij direct had deelgenomen aan meerdere kartelbijeenkomsten en directe instructies aan zijn werknemers had gegeven, zodat WDV en Pampus werden geacht beslissende invloed op WDI te hebben uitgeoefend gedurende de gehele periode waarin zij daarover de zeggenschap hadden. Bijgevolg is aan WDI een geldboete opgelegd van 46,55 miljoen EUR. WDV en Pampus zijn ter hoogte van 38,855 miljoen EUR respectievelijk 15,485 miljoen EUR hoofdelijk aansprakelijk gehouden voor de inbreuk.

11 Bij het litigieuze besluit heeft de Commissie bovendien rekwirantes' verzoek om toekenning van een boeteverlaging op grond van punt 35 van de richtsnoeren van 2006 wegens het in aanmerking nemen van hun draagkracht, afgewezen.

12 Rekwirantes' verzoek om een nieuwe beoordeling van die draagkracht is afgewezen bij de brief van 14 februari 2011.

Procedure bij het Gerecht en bestreden arrest

13 Bij verzoekschrift, neergelegd ter griffie van het Gerecht op 14 september 2010, hebben rekwirantes een beroep tot nietigverklaring en herziening van het litigieuze besluit ingesteld.

14 Bij een op 3 december 2010 ter griffie van het Gerecht ingeschreven afzonderlijke akte hebben rekwirantes om opschorting van de tenuitvoerlegging van dat besluit verzocht.

15 Bij beschikking van 13 april 2011, Westfälische Drahtindustrie e.a./Commissie (T-393/10 R, hierna: „beslissing van de kortgedingrechter", EU:T:2011:178), heeft de president van het Gerecht het door rekwirantes in kort geding gedane verzoek gedeeltelijk toegewezen, door de opschorting te gelasten van de hun opgelegde verplichting om ten gunste van de Commissie een bankgarantie te stellen om de onmiddellijke invordering van de hun bij het litigieuze besluit opgelegde geldboeten te voorkomen, mits zij vóór 30 juni 2011 aan deze instelling het bedrag van 2 miljoen EUR zouden overmaken en zij vanaf 15 juli 2011 en tot nader order maandelijkse termijnen van 300 000 EUR op de 15e van elke maand zouden betalen, doch uiterlijk tot de uitspraak in de hoofdzaak.

16 Ter ondersteuning van hun beroep hadden rekwirantes negen middelen aangevoerd, waarvan alleen het zesde en het negende middel van belang zijn voor de onderhavige hogere voorziening. Het zesde middel was onder meer ontleend aan schending van het evenredigheidsbeginsel doordat de Commissie in het litigieuze besluit geen rekening had gehouden met hun onvermogen om te betalen. Het negende middel had betrekking op de beoordeling van hun draagkracht in de brief van 14 februari 2011, om nietigverklaring waarvan rekwirantes het Gerecht op 19 april 2011 hebben verzocht.

17 Bij het bestreden arrest heeft het Gerecht deze twee middelen aanvaard en het litigieuze besluit nietig verklaard voor zover daarbij aan rekwirantes een geldboete was opgelegd, alsook de brief van 14 februari 2011 nietig verklaard, op grond dat de Commissie daarin fouten had begaan bij de beoordeling van hun draagkracht. In de uitoefening van zijn volledige rechtsmacht heeft het Gerecht, daarbij zelf toepassing gevend aan de richtsnoeren van 2006, evenwel geoordeeld dat rekwirantes geen aanspraak konden maken op een boeteverlaging wegens hun onvermogen om te betalen en de geldboete dus op hetzelfde bedrag vastgesteld als dat van de geldboete die hun bij het litigieuze besluit was opgelegd.

Conclusies van partijen

18 Met hun hogere voorziening verzoeken rekwirantes het Hof:

— primair, het bestreden arrest te vernietigen voor zover zij daarbij tot betaling van een geldboete zijn veroordeeld of dit arrest in zijn geheel te vernietigen en het litigieuze besluit nietig te verklaren voor zover hun daarbij een geldboete is opgelegd, en ook de brief van 14 februari 2011 en de geldboete zelf nietig te verklaren;

— subsidiair, de bij dat besluit opgelegde geldboete te verlagen of het bestreden arrest te vernietigen en de zaak terug te verwijzen naar het Gerecht opdat het de bij het litigieuze besluit opgelegde geldboete zou verlagen, en

— de Commissie te verwijzen in de kosten van de procedure in eerste aanleg en in hogere voorziening.

19 De Commissie verzoekt het Hof de hogere voorziening af te wijzen en rekwirantes te verwijzen in de kosten.

Hogere voorziening

20 Ter ondersteuning van hun hogere voorziening voeren rekwirantes drie middelen aan. Het eerste middel is ontleend aan schending van artikel 261 VWEU en artikel 31 van verordening nr. 1/2003 en niet-inachtneming van het stelsel van bevoegdheidsverdeling en institutioneel evenwicht. Het tweede middel ziet op schending van het evenredigheidsbeginsel en het beginsel van gelijke behandeling. Het derde middel is ontleend aan schending van het recht op effectieve rechterlijke bescherming.

21 Artikel 181 van het Reglement voor de procesvoering van het Hof bepaalt dat wanneer de principale of de incidentele hogere voorziening geheel of gedeeltelijk kennelijk niet-ontvankelijk of kennelijk ongegrond is, het Hof in elke stand van het geding op voorstel van de rechter-rapporteur, de advocaat-generaal gehoord, kan beslissen om deze hogere voorziening geheel of gedeeltelijk bij met redenen omklede beschikking af te wijzen.

22 Die bepaling dient in casu te worden toegepast.

Eerste middel

Argumenten van partijen

23 Met het eerste onderdeel van het eerste middel van de hogere voorziening verwijten rekwirantes het Gerecht dat het de grenzen van zijn volledige rechtsmacht niet in acht heeft genomen, aangezien het zich niet heeft beperkt tot een toetsing van het litigieuze besluit door intrekking, verlaging of verhoging van de geldboete, maar een autonoom besluit heeft gegeven waarbij een geldboete is opgelegd, dat wat hun draagkracht betreft berust op nieuwe feiten die dateren van na het litigieuze besluit en de brief van 14 februari 2011.

24 Zo heeft het Gerecht rekwirantes volgens het dictum van het bestreden arrest „veroordeeld” tot betaling van een geldboete. Evenzo heeft het Gerecht in punt 302 van het bestreden arrest aangegeven dat het bedrag van de geldboete het resultaat van zijn eigen beslissing was, op het moment waarop die werd uitgesproken.

25 Daardoor heeft het Gerecht in strijd gehandeld met het stelsel van bevoegdheidsverdeling en institutioneel evenwicht alsook het recht op effectieve rechterlijke bescherming, door op de stoel van de Commissie te gaan zitten. Na het litigieuze besluit te hebben herzien door het nietig te verklaren voor zover daarin een geldboete was opgelegd, had het Gerecht moeten vaststellen dat er geen aanleiding was om het bedrag van de geldboete te wijzigen.

26 Met het tweede onderdeel van hun eerste middel verwijten rekwirantes het Gerecht dat het in de punten 109, 302 en 335 van het bestreden arrest heeft beslist dat voor de beoordeling van de draagkracht van een onderneming in het kader van de uitoefening van zijn volledige rechtsmacht, in beginsel rekening moet worden gehouden met de situatie op de datum waarop het uitspraak doet. Daarmee is het Gerecht afgeweken van zijn eigen rechtspraak, zoals die met name voortvloeit uit het arrest van 14 mei 2014, Donau Chemie/Commissie (T-406/09, EU:T:2014:254).

27 Indien het Gerecht rekening zou mogen houden met een verbetering van de draagkracht van de justitiabelen die zich na de nietigverklaring van de aanvankelijke geldboete heeft voorgedaan, zou daar voor hen een afschrikkende werking van uitgaan die onverenigbaar is met het beginsel van de rechtsstaat en zou het beginsel van rechterlijke terughoudendheid ten opzichte van de bestuursorganen, die beter geplaatst zijn om de feiten te beoordelen, worden geschonden. In elk geval moet het in aanmerking nemen van factoren die dateren van na de vaststelling van een boetebesluit,

uitgesloten worden wanneer dat besluit, zoals in casu, juist nietig is verklaard voor zover daarbij een geldboete is opgelegd. Indien het litigieuze besluit rechtsgeldig zou zijn geweest, had het Gerecht immers niet op grond van zijn volledige rechtsmacht hoeven te toetsen.

28 De Commissie betoogt dat het eerste middel, in zijn beide onderdelen, grondslag mist.

Beoordeling door het Hof

29 Met de twee onderdelen van het eerste middel van de hogere voorziening, die tezamen moeten worden onderzocht, geven rekwirantes in essentie te kennen dat het Gerecht blijk van een onjuiste rechtsopvatting heeft gegeven door zelf een nieuwe geldboete op te leggen, rekening houdend met factoren die dateren van na de vaststelling van het litigieuze besluit.

30 Er dient aan te worden herinnerd dat bij de rechterlijke toetsing van de in procedures op grond van de artikelen 101 VWEU en 102 VWEU vastgestelde besluiten van de Commissie sprake is van toetsing van de wettigheid van de handelingen van de instellingen zoals neergelegd in artikel 263 VWEU, welke toetsing krachtens artikel 261 VWEU en op verzoek van de verzoekende partijen kan worden aangevuld met de uitoefening door het Gerecht van volledige rechtsmacht wat de door de Commissie in dit verband opgelegde sancties betreft (zie met name arresten van 10 juli 2014, Telefónica en Telefónica de España/Commissie, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, punt 42, en van 21 januari 2016, Galp Energía España e.a./Commissie, C-603/13 P, EU:C:2016:38, punt 71).

31 Wanneer de Unierechter zijn volledige rechtsmacht uitoefent, is hij dus niet alleen bevoegd tot het enkel toetsen van de rechtmatigheid van de sanctie, maar mag hij ook zijn eigen beoordeling ter bepaling van de hoogte van die sanctie in de plaats stellen van die van de Commissie, de instelling die de handeling heeft verricht waarbij de hoogte van de sanctie aanvankelijk was bepaald (zie met name arrest van 21 januari 2016, Galp Energía España e.a./Commissie, C-603/13 P, EU:C:2016:38, punt 75).

32 Bijgevolg mag de Unierechter de aangevochten handeling wijzigen, zelfs als deze niet nietig wordt verklaard (arrest van 3 september 2009, Prym en Prym Consumer/Commissie, C-534/07 P, EU:C:2009:505, punt 86), om de opgelegde geldboete in te trekken, te verlagen of te verhogen (zie met name arresten van 26 september 2013, Alliance One International/Commissie, C-679/11 P, EU:C:2013:606, niet gepubliceerd, punt 104, en van 22 oktober 2015, AC-Treuhand/Commissie, C-194/14 P, EU:C:2015:717, punt 74).

33 Deze bevoegdheid wordt rekening houdend met alle feiten en omstandigheden uitgeoefend (arresten van 3 september 2009, Prym en Prym Consumer/Commissie, C-534/07 P, EU:C:2009:505, punt 86, en van 26 september 2013, Alliance One International/Commissie, C-679/11 P, niet gepubliceerd, EU:C:2013:606, punt 104).

34 Hieruit volgt dat de Unierechter bevoegd is zijn volledige rechtsmacht uit te oefenen wanneer hem de vraag betreffende de hoogte van de geldboete ter beoordeling wordt voorgelegd (arresten van 8 februari 2007, Groupe Danone/Commissie, C-3/06 P, EU:C:2007:88, punt 62, en van 26 september 2013, Alliance One International/Commissie, C-679/11 P, niet gepubliceerd, EU:C:2013:606, punt 105), waarbij de uitoefening van die bevoegdheid betekent dat daardoor de bevoegdheid tot het opleggen van sancties definitief op hem overgaat (zie in die zin arrest van 15 oktober 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij e.a./Commissie, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P–C-252/99 P en C-254/99 P, EU:C:2002:582, punt 693).

35 In de onderhavige zaak heeft het Gerecht in het kader van zijn rechtmatigheidstoetsing van het litigieuze besluit in de punten 285 tot en met 332 van het bestreden arrest geoordeeld, na afwijzing van het eerste tot en met vierde middel en het zevende en achtste middel dat rekwirantes hadden aangevoerd, dat de Commissie fouten had gemaakt bij de beoordeling van rekwirantes' draagkracht in

de zin van punt 35 van de richtsnoeren van 2006, en dat deze beoordelingsfouten zodanig waren dat zij leidden tot nietigverklaring van zowel het litigieuze besluit voor zover daarbij aan rekwirantes een geldboete was opgelegd als de brief van 14 februari 2011.

36 Aan het einde van deze rechtmatigheidstoetsing is het Gerecht tot het oordeel gekomen dat het in casu gerechtvaardigd was om zijn volledige rechtsmacht uit te oefenen. Het heeft met toepassing van de richtsnoeren van 2006 in de punten 333 tot en met 358 van het bestreden arrest op basis van de door de partijen aangedragen gegevens over rekwirantes' financiële situatie zoals die zich na de vaststelling van het litigieuze besluit had ontwikkeld, beslist dat laatstgenoemden niet konden stellen dat hun een boeteverlaging moest worden toegekend wegens hun onvermogen om te betalen, op analoge gronden aan die in punt 35 van genoemde richtsnoeren, en dat rekwirantes derhalve moesten worden veroordeeld tot betaling van een geldboete van hetzelfde bedrag als de geldboete die bij het bestreden besluit was opgelegd.

37 Daarmee heeft het Gerecht geenszins de grenzen van zijn volledige rechtsmacht overschreden.

38 Hoewel het juist is dat de uitvoering van zijn rechtmatigheidstoets van het litigieuze besluit door het Gerecht in casu heeft geleid tot de nietigverklaring van dat besluit voor zover daarbij door de Commissie aan rekwirantes een geldboete is opgelegd, houdt die omstandigheid, anders dan rekwirantes betogen, geenszins in dat het Gerecht om die reden zijn bevoegdheid om zijn volledige rechtsmacht uit te oefenen was ontnomen. Bij hem was immers nog steeds ten volle de vraag hangende naar de beoordeling van het bedrag van de geldboete, aangezien rekwirantes in hun beroepschrift hadden geconcludeerd tot verlaging van dat bedrag, met name wegens een onvermogen om te betalen in de zin van punt 35 van de richtsnoeren van 2006.

39 Bij de uitoefening van zijn volledige rechtsmacht beschikte het Gerecht dus als enige over de bevoegdheid om rekwirantes een sanctie op te leggen, zodat het bevoegd was om het bedrag van de hun bij het litigieuze besluit opgelegde geldboete op basis van de door de partijen aangevoerde gegevens en met inachtneming van het beginsel van een procedure op tegenspraak te herzien.

40 Aangezien het Gerecht zijn beoordeling dus volgens de regels in de plaats van die van de Commissie heeft gesteld voor zover het de uitoefening van de bevoegdheid tot het opleggen van sancties betreft, is de omstandigheid dat het Gerecht het uiteindelijk opportuun heeft geacht om uit te gaan van hetzelfde boetebedrag als dat wat in het litigieuze besluit was vastgesteld, van geen belang voor feit dat deze bevoegdheid volgens de regels is uitgeoefend (zie naar analogie arrest van 3 september 2009, Prym en Prym Consumer/Commissie, C-534/07 P, EU:C:2009:505, punt 88).

41 Datzelfde geldt voor het gebruik van het begrip „veroordelen" in punt 358 en het dictum van het bestreden arrest. Uit de overwegingen van dat arrest blijkt immers rechtens genoegzaam dat het Gerecht zijn volledige rechtsmacht heeft uitgeoefend om de door de Commissie bij het litigieuze besluit opgelegde geldboete te herzien.

42 Wat het door het Gerecht in aanmerking nemen van factoren die dateren van na de datum van vaststelling van het litigieuze besluit en de brief van 14 februari 2011 betreft, moet eraan worden herinnerd dat de herziening van het bedrag van de geldboete in casu het resultaat is van de uitoefening van zijn volledige rechtsmacht door het Gerecht.

43 In dat kader is de Unierechter bevoegd om ter voltooiing van zijn rechtmatigheidstoetsing rekening te houden met alle feiten en omstandigheden die hij relevant acht, ongeacht of die dateren van voor of na het vastgestelde besluit (zie in die zin arresten van 6 maart 1974, Istituto Chemioterapico Italiano en Commercial Solvents/Commissie, 6/73 en 7/73, EU:C:1974:18, punten 51 en 52; van 22 januari 2013, Commissie/Tomkins, C-286/11 P, EU:C:2013:29, punt 49; van 26 september 2013, Alliance One International/Commissie, C-679/11 P, niet gepubliceerd, EU:C:2013:606, punt 107, en van 17 september 2015, Total/Commissie, C-597/13 P, EU:C:2015:613, punt 41).

44 De eerbiediging van het beginsel van effectieve rechterlijke bescherming, dat thans in artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (hierna: „Handvest") is neergelegd als een algemeen beginsel van Unierecht, vereist dat de Unierechter in het kader van de uitoefening van zijn volledige rechtsmacht over alle feitelijke en juridische vragen kan oordelen die relevant zijn in het kader van het geding dat bij hem aanhangig is gemaakt (zie in die zin arrest van 18 juli 2013, Schindler Holding e.a./Commissie, C-501/11 P, EU:C:2013:522, punten 35 en 36).

45 Dat geldt a fortiori wanneer de uitoefening van de volledige rechtsmacht, zoals in casu, betrekking heeft op het onderzoek van de draagkracht van de betrokken onderneming. Indien de Unierechter die draagkracht niet zou mogen beoordelen met inachtneming van de feitelijke situatie zoals die is op het moment van zijn uitspraak, zou hij verplicht kunnen zijn om een al dan niet terechte verlaging of intrekking van een geldboete toe te kennen of te weigeren, waardoor die onderneming benadeeld zou worden of een ongerechtvaardigd concurrentievoordeel zou krijgen.

46 Volgens vaste rechtspraak speelt die draagkracht immers alleen een rol in een bepaalde sociale context, namelijk tegen de achtergrond van de gevolgen die de betaling van de geldboete zou kunnen hebben in termen van met name stijging van de werkloosheid of verslechtering van de economische situatie van de sectoren die aan de betrokken onderneming leveren of haar producten afnemen (zie met name arrest van 29 juni 2006, SGL Carbon/Commissie, C-308/04 P, EU:C:2006:433, punt 106).

47 Zoals het Gerecht terecht heeft geoordeeld in punt 302 van het bestreden arrest, is dit a fortiori het geval wanneer, zoals in de onderhavige zaak, rekwirantes van de kortgedingrechter opschorting hebben verkregen van de tenuitvoerlegging van de door de Commissie opgelegde geldboete tot aan de uitspraak van het bestreden arrest.

48 In deze omstandigheden is het eerste middel dus kennelijk ongegrond.

Tweede middel

Eerste onderdeel van het tweede middel

– Argumenten van partijen

49 Met het eerste onderdeel van het tweede middel van de hogere voorziening verwijten rekwirantes het Gerecht dat het, in strijd met de beginselen van gelijke behandeling en het evenredigheidsbeginsel en anders dan is aangegeven in punt 333 van het bestreden arrest, geen rekening heeft gehouden met alle voor de boeteberekening relevante omstandigheden, zoals voorzien in punt 35 van de richtsnoeren van 2006. Meer bepaald is het Gerecht voorbijgegaan aan de informatieve nota van de Commissie van 12 juni 2010, met als titel „Inability to pay under paragraph 35 of the 2006 Fining Guidelines and payment conditions pre- and post-decision finding an infringement and imposing fines" [Onvermogen om te betalen overeenkomstig punt 35 van de boeterichtsnoeren van 2006 en betalingsvoorwaarden voor en na een besluit waarbij een inbreuk wordt vastgesteld en beboet, SEC(2010) 737/2], waarin is opgenomen dat met het onvermogen van een onderneming om te betalen rekening kan worden gehouden door hetzij de geldboete te verlagen tot een bedrag dat de onderneming kan betalen, hetzij gespreide betaling van de geldboete over een periode van drie tot vijf jaar. In de onderhavige zaak zou de betaling van de door het Gerecht opgelegde geldboete, rekening houdend met het betalingsplan dat thans met de Commissie is uitonderhandeld en de betalingen die reeds zijn verricht op grond van de beslissing van de kortgedingrechter, ongeveer vijftien tot twintig jaar duren.

50 Wanneer aan de voorwaarden in punt 35 van de richtsnoeren van 2006 is voldaan, is het de geldende administratieve praktijk dat de Commissie de geldboete dan in beginsel verlaagt tot het bedrag dat de betrokken onderneming op het moment van vaststelling van haar besluit kan betalen.

51 Zelfs indien het Gerecht het opportuun zou oordelen dat een hybride oplossing wordt gekozen, waarbij een verlaging van de opgelegde geldboete wordt gecombineerd met een gespreide betaling daarvan, dan zou het hoe dan ook noodzakelijk zijn, wil de geldboete passend blijven, dat het bedrag ervan wordt verlaagd tot een maximumbedrag van 20 miljoen EUR, hetgeen overeenstemt met het bedrag van 2 miljoen EUR dat reeds op grond van de beslissing van de kortgedingrechter is betaald en de 60 maandelijkse termijnen van 300 000 EUR die over een maximumperiode van 5 jaar betaalbaar zijn.

52 De Commissie betoogt dat het eerste onderdeel van het tweede middel niet ter zake dienend is.

– Beoordeling door het Hof

53 Meteen al moet worden vastgesteld dat rekwirantes' betoog waarmee zij het Gerecht verwijten dat het hun een geldboete heeft opgelegd waarvan de betaling over een buitensporig lange periode is gespreid, berust op een onjuiste lezing van het bestreden arrest, aangezien het Gerecht er niet in heeft voorzien en dus al helemaal niet heeft opgelegd dat de geldboete gespreid wordt betaald.

54 In dat verband moet eraan worden herinnerd dat in de beslissing van de kortgedingrechter is bepaald dat de gespreide betaling van de geldboete, waarvan hij de opschorting van de verplichting om een bankgarantie te stellen afhankelijk heeft gemaakt, verstreek op de datum van uitspraak van het bestreden arrest. Het blijkt dat de vermeende periode waarover de geldboete wordt betaald, het resultaat is van een betalingsplan dat rekwirantes zelf met de Commissie hebben uitonderhandeld, na de uitspraak van dit arrest.

55 Voor het overige moet, voor zover rekwirantes het Gerecht verwijten dat het hun geen boeteverlaging heeft toegekend, worden geconstateerd dat zij met hun betoog willen verkrijgen dat het Hof de feiten opnieuw beoordeelt op het punt van hun draagkracht, hetgeen, behoudens in geval van een onjuiste opvatting van die feiten – die in casu niet wordt gesteld –, buiten de bevoegdheid van het Hof in hogere voorzieningen valt (arrest van 20 januari 2016, Toshiba Corporation/Commissie, C-373/14 P, EU:C:2016:26, punt 40).

56 Wat de eerdere beslissingspraktijk van de Commissie betreft, moet eraan worden herinnerd dat die niet als rechtskader voor geldboeten in mededingingszaken dient en dat besluiten in andere zaken slechts een indicatieve waarde hebben, wat het eventuele bestaan van discriminatie betreft (zie arrest van 10 juli 2014, Telefónica en Telefónica de España/Commissie, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, punt 189).

57 Bijgevolg is het eerste onderdeel van het tweede middel van de hogere voorziening gedeeltelijk kennelijk niet-ontvankelijk en gedeeltelijk kennelijk ongegrond.

Tweede onderdeel van het tweede middel

– Argumenten van partijen

58 Met het tweede onderdeel van het tweede middel van de hogere voorziening verwijten rekwirantes het Gerecht dat dit hun bij de uitoefening van zijn volledige rechtsmacht discriminatoir heeft behandeld ten opzichte van de andere ondernemingen die een boeteverlaging op grond van punt 35 van de richtsnoeren van 2006 hebben gekregen, aangezien geen van die andere ondernemingen is veroordeeld tot gespreide betalingen over een dermate lange periode.

59 Bovendien heeft het Gerecht het beginsel van gelijke behandeling geschonden, doordat het rekwirantes' draagkracht op de datum van het bestreden arrest heeft beoordeeld, terwijl het de draagkracht van de overige ondernemingen op de datum van vaststelling van het litigieuze besluit heeft beoordeeld.

60 Niet al de adressaten van het litigieuze besluit bevonden zich in een vergelijkbare situatie toen zij op grond daarvan hun verzoek om boeteverlaging hebben ingediend. Indien de Commissie hun draagkracht juist had beoordeeld, zou zij de aan rekwirantes opgelegde geldboete hebben verlaagd en zouden rekwirantes niet verplicht zijn geweest om een beroep in te stellen dat ertoe heeft geleid dat jegens hen op een andere datum een nieuwe veroordeling is uitgesproken door het Gerecht. De gestelde ongelijke behandeling is des te evidenter omdat het Gerecht op die datum niet is nagegaan of de economische situatie van de ondernemingen die een boeteverlaging hebben gekregen, was verbeterd.

61 Daarnaast vormt de afwijzing van de door rekwirantes ingediende verzoeken om boeteverlaging een ongelijke behandeling die als gevolg van het bestreden arrest blijft voortbestaan, aangezien zij zich hebben moeten verzetten tegen het betoog van de Commissie dat de rente die over de door het Gerecht opgelegde geldboete verschuldigd is, loopt vanaf de datum die is vastgesteld in het litigieuze besluit, ondanks dat niet is vastgesteld dat op die datum niet was voldaan aan de voorwaarden in punt 35 van de richtsnoeren van 2006.

62 De Commissie geeft te kennen dat dit tweede onderdeel van het tweede middel ongegrond is.

– Beoordeling door het Hof

63 Het beginsel van gelijke behandeling is een algemeen rechtsbeginsel van de Unie dat in de artikelen 20 en 21 van het Handvest is vastgelegd. Uit vaste rechtspraak volgt dat dit beginsel vereist dat vergelijkbare situaties niet verschillend en verschillende situaties niet gelijk worden behandeld, tenzij een dergelijke behandeling objectief gerechtvaardigd is (zie met name arrest van 12 november 2014, Guardian Industries en Guardian Europe/Commissie, C-580/12 P, EU:C:2014:2363, punt 51).

64 Het Gerecht dient dit beginsel niet alleen na te leven in het kader van zijn rechtmatigheidstoetsing van het boetebesluit van de Commissie, maar ook in het kader van de uitoefening van zijn volledige rechtsmacht. De uitoefening van volledige rechtsmacht mag er namelijk niet toe leiden dat tussen ondernemingen die hebben deelgenomen aan een met artikel 101, lid 1, VWEU strijdige overeenkomst of onderling afgestemde feitelijke gedraging wordt gediscrimineerd bij de bepaling van de hoogte van de hun op te leggen geldboeten (zie in die zin arrest van 18 december 2014, Commissie/Parker Hannifin Manufacturing en Parker-Hannifin, C-434/13 P, EU:C:2014:2456, punt 77).

65 In de onderhavige zaak mist rekwirantes' verwijt aan het Gerecht dat het hun discriminatoire betalingstermijnen heeft opgelegd echter elke grondslag, zodat dit om dezelfde redenen als die in de punten 53 en 54 van deze beschikking moet worden afgewezen.

66 Daarnaast moet worden vastgesteld dat het Gerecht op goede gronden in punt 356 van het bestreden arrest heeft geoordeeld dat het in aanmerking nemen van factoren die dateren van na het litigieuze besluit bij de beoordeling van rekwirantes' draagkracht in het kader van de uitoefening van zijn volledige rechtsmacht, niet leidde tot discriminatie ten opzichte van de ondernemingen die geen beroep hebben ingesteld om tegen de beoordeling van hun draagkracht door de Commissie op te komen. Rekwirantes bevinden zich immers niet in een vergelijkbare situatie als die andere ondernemingen, aangezien zij een beroep in eerste aanleg hebben ingesteld (zie in die zin arrest van 14 september 1999, Commissie/AssiDomän Kraft Products e.a., C-310/97 P, EU:C:1999:407, punten 49 -63).

67 Bijgevolg is het tweede onderdeel van het tweede middel van de hogere voorziening kennelijk ongegrond.

68 Mitsdien moet het tweede middel worden afgewezen.

Derde middel

Argumenten van partijen

69 Met hun derde middel verwijten rekwirantes het Gerecht dat het, in strijd met het recht op effectieve rechterlijke bescherming dat is neergelegd in artikel 6 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, dat op 4 november 1950 te Rome is ondertekend, en in artikel 47 van het Handvest, heeft verzuimd een onafhankelijke toetsing uit te voeren door uitoefening van een bevoegdheid tot volledige toetsing, aangezien het in punt 334 van het bestreden arrest heeft geoordeeld dat de beoordeling van rekwirantes' draagkracht aan de hand van het bedrag van de bij het litigieuze besluit opgelegde geldboete moest worden verricht.

70 De uitvoering van een autonome toetsing van de gepastheid van de geldboete zou hebben verlangd dat het Gerecht alle parameters voor de berekening daarvan, zoals de duur en de ernst van de inbreuk, omstandig onderzoekt. Een toetsing die beperkt is tot beoordelingsfouten kan niet afdoende worden geacht, temeer daar de uitoefening van volledige rechtsmacht voorwerp van een eenzijdige procedure is, in het kader waarvan het Gerecht zijn beoordeling in de plaats van die van de Commissie moet stellen.

71 De Commissie uit twijfels ten aanzien van de ontvankelijkheid van het derde middel van de hogere voorziening, aangezien dit strekt tot een toetsing van de beoordeling van de feiten. Dit middel is hoe dan ook ongegrond.

Beoordeling door het Hof

72 De door de Commissie geuite twijfels ten aanzien van de ontvankelijkheid van het derde middel moeten meteen al terzijde worden geschoven, aangezien rekwirantes het Gerecht daarmee verwijten dat het blijk van een onjuiste rechtsopvatting heeft gegeven bij zijn toetsing van het litigieuze besluit.

73 Wat de gegrondheid van dit middel betreft, staat vast dat het Gerecht in punten 121 tot en met 265 van het bestreden arrest het eerste tot en met vierde van de aangevoerde middelen integraal heeft afgewezen. Daarmee wilden rekwirantes in essentie de bij het litigieuze besluit vastgestelde inbreuk en het bedrag van de hun daarbij opgelegde geldboete bestrijden. In het kader van deze hogere voorziening hebben rekwirantes geen argument ter bestrijding van dat deel van het bestreden arrest aangevoerd.

74 In die omstandigheden kan het Gerecht niet worden verweten dat het blijk van een onjuiste rechtsopvatting heeft gegeven met zijn oordeel in punt 334 van het bestreden arrest dat het, bij gebreke van fouten die de wettigheid van het litigieuze besluit kunnen aantasten, passend was om aan de hand van het bedrag van de bij dat besluit opgelegde geldboete een nieuwe beoordeling van rekwirantes' draagkracht te verrichten.

75 Bijgevolg is het derde middel van de hogere voorziening kennelijk ongegrond.

Kosten

76 Artikel 184, lid 2, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof bepaalt dat het Hof over de kosten beslist wanneer de hogere voorziening ongegrond is. Volgens artikel 138, lid 1, van datzelfde Reglement, dat ingevolge artikel 184, lid 1, daarvan van toepassing is op de procedure in hogere voorziening, wordt de in het ongelijk gestelde partij in de kosten verwezen, voor zover dit is gevorderd.

77 Aangezien Westfälische Drahtindustrie GmbH, Westfälische Drahtindustrie Verwaltungsgesellschaft mbH & Co. KG en Pampus Industriebeteiligungen GmbH & Co. KG in het ongelijk zijn gesteld, dienen zij overeenkomstig de vordering van de Commissie in de kosten te worden verwezen.

Het Hof (Zesde kamer) beschikt:

1) De hogere voorziening wordt afgewezen.

2) Westfälische Drahtindustrie GmbH, Westfälische Drahtindustrie Verwaltungsgesellschaft mbH & Co. KG en Pampus Industriebeteiligungen GmbH & Co. KG worden verwezen in de kosten.

ondertekeningen